

El Madrid de tota la vida

«*Resulta ser de tota la vida, inamovible, la xuclada econòmica constant que Madrid fa de la seva perifèria mediterrània (especialment de Catalunya, el País Valencià i les Balears)*»

1. "La virgen de agosto"

He vist, aquests dies de finals d'agost, la pel·lícula de Jonás Trueba dedicada a la ciutat de Madrid. El film reflecteix la vida a la ciutat durant les festes populars que s'hi celebren en la primera quinzena d'agost: "San Cayetano", "San Lorenzo" i "La Virgen de la Paloma". Al marge de les qualitats cinematogràfiques del film, que segur que les té, vull fer-hi una mirada més política. La pel·lícula ha estat subvencionada no només pel ministeri espanyol de Cultura, sinó també per la Comunitat de Madrid i Telemadrid, i amb un sòlid suport logístic de l'Ajuntament de Madrid (de colors polítics diferents durant la producció del film). De fet, es tracta, amb l'excusa de la peripècia vital d'una dona jove de 33 anys, d'elaborar una postal estiuenca d'un Madrid que els productors consideren ideal: un Madrid cosmopolita, jove i amb riu.

Periòdicament, Madrid es mira al mirall i vol agradar-se. La ciutat ho fa quan creu que va sobrada d'alguna cosa. En els anys immediatament posteriors a la victòria electoral del PSOE de 1982, un Madrid sobrat d'eufòria després del cangüeli de la Transició es va mirar al mirall amb les primeres pel·lícules de Pedro Almodóvar i amb el rerefons de la *movida*. Era, tanmateix, un Madrid estretament lligat al seu *hinterland* castellà i manxec, entorn que el director no amagava i que, fins i tot, lluia.

Ara, en canvi, quan Madrid aparentment va sobrat de diners (les noves rebaixes fiscals del nou govern de la Comunitat de Madrid ho testimonien), produeixen una pel·lícula/postal on només hi ha Madrid i el Cosmos. Ni tan sols hi surt el concepte Espanya. La relació és entre la dona madrilenya i un grapat d'adults relativament joves originaris d'altres estats europeus que majoritàriament viuen a Madrid i parlen un castellà perfecte. Després hi ha els turistes, en aquest cas representats per una xinesa que també parla castellà. El resultat és inequívoc: Madrid i el Cosmos, sense intermediaris i parlant gairebé tots la llengua universal espanyola. El *hinterland* espanyol gairebé no hi surt (una lleu referència familiar a València, i un protagonista que es originari d'Osca però camuflat amb un nom italià, Agostino). Quan un dels habitants d'aquest Madrid hipercosmopolita -un periodista local *free lance*- reconeix que ha de treballar per a *El Norte de Castilla*, el diari regional de Valladolid que va dirigir el gran Miguel Delibes, ho fa amb un deix despectiu.

Una ciutat cosmopolita, si no té port, almenys ha de tenir riu. "El río". Com Londres i el Tàmesi, París i el Sena o Viena i el Danubi. Al film de Jonás Trueba no es parla mai del Manzanares; es fa referència en canvi, i moltes vegades, al "río", a seques: que si "a aquesta part del riu", que si "a l'altra vora del riu", que si "anem al riu". Hi és en tot moment, com si fos el *southbank* londinenc o la *rive gauche* de París. Ja ho tenen això el pare i el fill Trueba: el pare, Fernando Trueba, que ha fet films magnífics, quan ha dirigit pel·lícules històriques ha caigut en l'edulcoració de la memòria històrica espanyola, fent dels fets passats un record més suau, com ho fan molt sovint a França i, a vegades, a Hollywood. Recordin *Belle Époque* i, sobretot, *La niña de tus ojos*. Jonás Trueba, el fill, tampoc menteix quan els seus personatges van riu amunt i riu avall, però l'exageració és notòria. Ja tenim, doncs, a Madrid presentada com una ciutat entre *La verbena de la Paloma* i el Cosmos i separada en dues meitats per "el río".

2. De tota la vida

Cap al principi de la pel·lícula La virgen de agosto hi ha un personatge que, ensenyant un

apartament a la protagonista, fa referència a les persianes de la casa tot dient: "són persianes de tota la vida". De tota la vida és una expressió molt usada però molt imprecisa. Com que el personatge del film té uns seixanta anys, es deu referir a les persianes més utilitzades durant els anys cinquanta i que ell va conèixer de petit. L'expressió de tota la vida s'usa molt quan es volen explicar coses que aparentment no s'han modificat durant la vida del que parla i a les que se'ls vol injectar una dosi de proximitat emotiva: es diu que aquell és el bar de tota la vida i que aquell camí rural és el camí de tota la vida. Alguna vegada es parla, fins i tot, d'un amic de tota la vida.

La novetat és que en aquests darrers mesos també s'utilitza de tota la vida en parlar de qüestions polítiques, i això suposa un agosament notable en una matèria tan subjecta a canvis. Hem sentit parlar del PPSOE de tota la vida, fent referència a que el PP i el PSOE constitueixen el pilar sobre el que se sustenta el sistema monàrquic i parlamentari sorgit després de la mort de Franco (el que s'anomena "règim del 78"). També hem sentit dir que, a Catalunya, els d'ERC són independentistes de tota la vida. Tant una afirmació com l'altra són fràgils. Els sectors socials que representen el PP i el PSOE van ser una part important dels que es van enfrontar durant la Guerra Civil espanyola, convertint en un petit sarcasme parlar d'un PPSOE de tota la vida. Només mirant la història des de Catalunya i amb l'"*antes roja que rota*" al cap, es podria faltar l'expressió que comento. Sobre l'independentisme de tota la vida dels republicans, només cal preguntar-se: el president Lluís Companys era independentista? I el president Josep Tarradellas n'era?

Hi ha molt poques coses que siguin de tota la vida. Ni tan sols l'Església Catòlica d'ara és de tota la vida. Van ser precisament els eclesiàstics els qui van posar de moda el terme *aggiornamento* (amb permís del Príncep de Lampedusa). Potser passarien el filtre "els canelons de tota la vida que feia l'àvia" (es molt difícil discutir com eren els canelons de l'àvia) i el Madrid dels Borbons, centralista i xuclador. Aquest últim sí que passaria el filtre. Efectivament, si anem enrere en el temps fins a l'arribada dels Borbons a Espanya i, potser millor, si engeguem el rellotge en el regnat de Carles III, aleshores resulta ser de tota la vida, inamovible, la xuclada econòmica constant que Madrid fa de la seva perifèria mediterrània (especialment de Catalunya, el País Valencià i les Balears) i la xuclada demogràfica també constant que fa de tota Castella i de gran part del seu *hinterland* espanyol. Això sí que és inqüestionablement de tota la vida.